

בנקאות- יחידה 5

בנקים מסחריים והבנק המרכזי

M – כמות הכסף במשק, סך אמצעי התשלום המשמשים את הציבור בעת ביצוע עיסקה. אלו הנכסים הנזילים שבידי הציבור בש"ח.

Cash – Ca – מזומן בידי הציבור, מב"צ.

Deposit – D – פיקדונות העו"ש בבנקים המסחריים

$$M=Ca+D$$

B – בסיס הכסף, סך המזומן שבמחזור (נשלט ע"י הבנק המרכזי)

Rz – רזרבות הבנקים המסחריים, הכוללות את המזומן בבנקים המסחריים + פיקדונות הבנקים המסחריים בבנק המרכזי.

$$B = Ca+Rz$$

R – יחס הרזרבה המינמלי הדרוש כנגד פקדונות עו"ש. מוכתב ע"י בנק ישראל והבנקים מחויבים לשמור עליו. מוגדר בתור היחס הנמוך ביותר שהבנקים נדרשים להחזיק בין הרזרבות לפיקדונות העו"ש.

$$R = \frac{Rz}{D} < 1$$

$\frac{1}{R}$ - מכפיל הפיקדונות.

$$\frac{1}{R} = \frac{D}{Rz}$$

מאזן של בנק - סיכום כל נכסיו והתחייבויותיו של הבנק

נכס – הוא כל רכוש שבבעלות הבנק (רזרבות, הלוואות)

התחייבויות של בנק – הם תשלומים שהבנק חייב לאחרים (פקדונות העו"ש)

נכסים	התחייבויות
רזרבות Rz	עו"ש D
הלוואות L	
=	=

עירוי פנימי

הגדרה: **שינוי במזומן שבידי הציבור (ללא שינוי בבסיס הכסף)**

עירוי פנימי חיובי

ירידה במב"צ (הזרמה חיובית לבנקים, כמות הכסף במשק גדלה). מתרחש כשהציבור מקטין את כמות המזומנים שבידיו (=הפקדה בבנקים)

עירוי פנימי שלילי

עלייה במב"צ (הוצאת כסף מהבנקים, כמות הכסף במשק קטנה). מתרחש כשהציבור מגדיל את כמות המזומנים שבידיו (=משיכה מהבנקים)

שאלה מספרית

הציבור הקטין את המזומן שבידיו ב 10,000 ש"ח.

R=50% - יחס הרזרבה המינימלי

הציגו את השינוי במאזן המאוחד של הבנקים המסחריים וחשבו את השינוי בכמות הכסף במשק.

פתרון

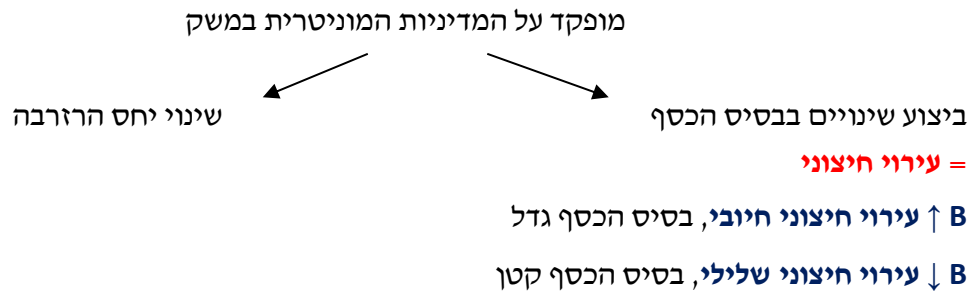
התחייבויות	נכסים
$\Delta D =$	$\Delta Rz =$
	$\Delta L =$

עירוי פנימי – סיכום

המב"צ עלה או ירד	Ca ↑ או ↓
בסיס הכסף ללא שינוי	= B

ולכן: $\Delta Rz = -\Delta Ca$

הבנק מרכזי

עירוי חיצוני \leq שינוי בבסיס הכסף

הנחת הקורס: המב"צ קבוע אלא אם נאמר אחרת.

דרכים לביצוע עירוי חיצוני חיובי

- א. הבנק המרכזי קונה אג"ח מהציבור \leq מזרים ש"ח $\uparrow B \leq$
- ב. הבנק המרכזי קונה מט"ח מהציבור \leq מזרים ש"ח $\uparrow B \leq$
- ג. הבנק המרכזי מגדיל את ההלוואות המוניטריות לבנקים המסחריים
או
מוריד את הריבית המוניטרית (מוזיל את האשראי לבנקים)
- ד. מימון הוצאות הממשלה ע"י הדפסת כסף (מלווה מהבנק המרכזי) $\uparrow B \leq$

שאלה מספרית

הבנק המרכזי קנה אג"ח מהציבור בסכום של 400 מיליון ש"ח.

$R=0.2$ – יחס רזרבה מינימלי

בכל אחד מהסעיפים הבאים, הציגו את השינויים במאזן המאוחד וחשבו את השינוי בכמות הכסף במשק.

א.

מאזן מאוחד	
נכסים	התחייבויות
$\Delta R_z =$	$\Delta D =$
$\Delta L =$	

ב. בהמשך לסעיף א, נניח שהציבור מגדיל את המזומן שבידיו במחצית מסכום ההזרמה.

מאזן מאוחד	
התחייבויות	נכסים
$\Delta D =$	$\Delta R_z =$
	$\Delta L =$

ג. בהמשך לסעיף א, נניח שהציבור מגדיל את המזומן שבידיו בכל סכום ההזרמה.

מאזן מאוחד	
התחייבויות	נכסים
$\Delta D =$	$\Delta R_z =$
	$\Delta L =$

עירוי חיצוני – סיכום

בסיס הכסף עלה או ירד	$B \uparrow$ או $B \downarrow$
המב"צ ללא שינוי	$= Ca$

ולכן: $\Delta R_z = \Delta B$

שינוי יחס הרזרבה

מתבצע ע"י הבנק המרכזי, הוא אינו עירווי חיצוני, כלומר, בסיס הכסף נשאר קבוע ותחת ההנחה שהמב"צ קבוע, לא יחול שינוי ברזרבות במאזן המאוחד, אך יחול שינוי במכפיל הפיקדונות. למשל, אם הבנק המרכזי הוריד את יחס הרזרבה, מכפיל הפיקדונות יגדל, פקדונות העו"ש יגדלו ובהתאמה יחול שינוי זהה בהלוואות ובכמות הכסף במשק.

דוגמא

מצב מוצא: $Rz_0 = 5,000$, $\frac{1}{R_0} = 2 \leq R_0 = 50\%$

לאחר השינוי: $\uparrow \frac{1}{R_1} = 5 \leq \downarrow R_1 = 20\%$

הציגו את המאזן המאוחד לפני השינוי ואחריו וחשבו את השינוי בכמות הכסף - ΔM

פתרון

נציג את המאזן המאוחד במצב המוצא.

מאזן מאוחד – מצב מוצא	
התחייבויות	נכסים
$D_0 =$	$Rz_0 =$
	$L_0 =$

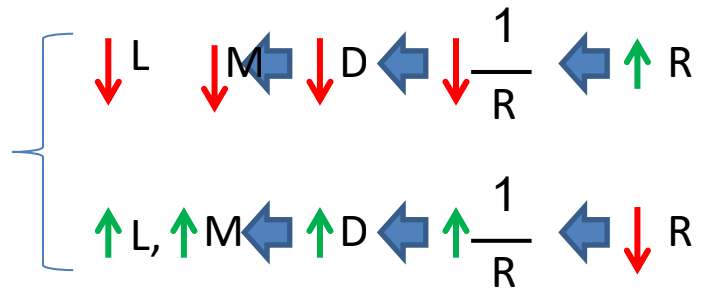
כעת, נציג את המאזן במצב החדש

מאזן מאוחד – לאחר השינוי	
התחייבויות	נכסים
$D_1 =$	$Rz_1 =$
	$L_1 =$

שינוי יחס רוזבה – סיכום

בסיס הכסף ללא שינוי	= B
המב"צ ללא שינוי	= Ca

ולכן: $\Delta R_z = 0$

שאלה

להלן נתונים הידועים על מערכת הבנקאות במשק מסוים :

- בסיס הכסף - 1,000 ש"ח.
- מזומן בידי הציבור - 400 ש"ח.
- יחס הרזרבה הדרוש כנגד פיקדונות עו"ש - 0.25.

מכאן ניתן להסיק, כי :

- א. כמות הכסף במשק היא 3,400 ש"ח.
- ב. כמות הכסף במשק היא 2,800 ש"ח.
- ג. הלוואות הבנק המסחרי לציבור 1,800 ש"ח.
- ד. הרזרבות של הבנק המסחרי הן 500 ש"ח.
- ה. תשובות ב ו- ג נכונות.

פתרון

מאזן מאוחד	
נכסים	התחייבויות

שאלה

הציבור החליט להגדיל את המזומן שבידיו ב-100 ש"ח, יחס הרזרבה המינימלי שווה ל-25%. הבנק המרכזי מעוניין לשמור על כמות כסף קבועה כפי שהיתה במצב המוצא, ע"י שינוי בבסיס הכסף. א. חשבו את השינוי הדרוש בבסיס הכסף לשם השגת המטרה.

ב. אלו פעולות עשוי הבנק המרכזי לבצע בכדי ליישם את השינוי הדרוש בסעיף א'?

שאלה

הציבור החליט להגדיל את המזומן שבידיו ב-100 ש"ח, הבנק המרכזי מעוניין לשמור על כמות כסף קבועה כפי שהיתה במצב המוצא, ע"י שינוי יחס הרזרבה המינמלי הדרוש כנגד פקדונות עו"ש. מה יקרה כתוצאה מכך לרזרבות, להלוואות, לפקדונות העו"ש, לבסיס הכסף וליחס הרזרבה?

שאלה

- להלן נתונים על מערכת הבנקאות במשק במצב המוצא: מזומן בידי הציבור – 1,500 ש"ח, כמות הכסף – 7,500 ש"ח ויחס הרזרבה המינימלי כנגד פיקדונות שווה ל- $\frac{1}{3}$. כעת הבנק המרכזי החליט לקנות אג"ח מהציבור ב-1,000 ש"ח ובמקביל הציבור הקטין את כמות המזומן שבידיו ב-500 ש"ח. מכאן ניתן להסיק, כי:
- כמות הכסף תגדל ב-4000 ש"ח וההלוואות של הבנקים לציבור יגדלו ב-3000 ש"ח.
 - כמות הכסף תגדל ב-2500 ש"ח וההלוואות של הבנקים לציבור יגדלו ב-2000 ש"ח.
 - כמות הכסף תגדל ב-4000 ש"ח וההלוואות של הבנקים לציבור יגדלו ב-2000 ש"ח.
 - כמות הכסף תגדל ב-2500 ש"ח וההלוואות של הבנקים לציבור יגדלו ל-3000 ש"ח.
 - כל התשובות לעיל אינן נכונות.

פתרון

מאזן מאוחד	
נכסים	התחייבויות

